

Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21810>

Özet

Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi Ölçeği (FPYKÖ), bireylerin yaşam kalitesini çok boyutlu bir bakış açısıyla değerlendirme amacıyla geliştirilmiş standart bir psikometrik araçtır. Ölçek, hem bireyin yaşam alanlarından duyduğu subjektif memnuniyeti hem de bu alanların kendisi için taşıdığı göreceli önemi ayrı ayrı ölçerek, kapsamlı bir **yaşam kalitesi** profili sunmayı amaçlar. Bu çift boyutlu ölçüm yaklaşımı, bireyselleştirilmiş klinik değerlendirmeler için kritik öneme sahiptir.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması, özellikle **miyokard enfarktüsü** (kalp krizi) geçiren bireylerin sağlıklı yaşam kalitesini değerlendirme ihtiyacına yanıt vermek üzere yapılmıştır. Uyarlama çalışması, McCorkle ve Young'ın semptomlardan rahatsızlık duyma ölçeği ile birlikte FPKÖ'nün geçerlilik ve güvenilirlik analizlerini içermektedir.

Bu ölçek, klinik araştırmalarda ve sağlık hizmetlerinde, kronik hastalıklı olan bireylerin tedavi sonuçları ve psikososyal adaptasyon düzeylerini takip etmek için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yaşam Kalitesi, Psikometri, Yaşam Kalitesi İndeksi, Uyarlama, Miyokard Enfarktüsü, Kardiyoloji, Sağlık Psikolojisi.

Yazarlar

Carol E. Ferrans, Patricia A. Powers (Orijinal Geliştiriciler); Zübeyde Özer-Canlı (Türkçe Uyarlama).

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireyin genel yaşam kalitesini, farklı yaşam alanlarında (sağlık, sosyoekonomi, psikolojik ve sosyal destek) algıladığı memnuniyet düzeyi ve bu alanlara atfettiği önem düzeyi üzerinden nicel olarak belirlemektir. Bu çift boyutlu yaklaşım, klinisyenlerin ve araştırmacıların, bireyin yaşam kalitesini en çok etkileyen faktörleri kişiselleştirilmiş bir biçimde anlamasına olanak tanır.

Türkçeye uyarlama çalışmasının özel amacı, 2002 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde yapılan doktora tezi kapsamında, **miyokard enfarktüsü** sonrası dönemde hastaların yaşam kalitesindeki değişimlikleri ve bu değişimliklerin psikolojik etkilerini güvenilir ve geçerli bir araç kullanarak değerlendirmektir. Bu uyarlama, FPKÖ'nün Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test etmeyi amaçlamıştır.

Yapı

FPYKÖ, psikometri alanında "Çok Boyutlu Yaşam Kalitesi" yapısal ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu yapı, bireyin yaşamındaki çeşitli yönlerini kapsayan dört ana alt boyutta incelenir:

Sağlık ve Enerjiselik: Fiziksel sağlık durumu, günlük aktiviteleri gerçekleştirme yeteneği.

Sosyoekonomik Durum: Finansal güvenlik, iş durumu ve eğitim düzeyi.

Psikolojik ve Ruhsal Durum: Duygusal refah, stres yönetimi ve manevi huzur.

Aile ve Sosyal İlişkiler: Aileden ve sosyal çevreden alınan destek ve ilişkilerin kalitesi.

Ölçek, yalnızca fiziksel sağlıkla sınırlı kalmayıp, **yaşam kalitesi** kavramının bütüncül ve subjektif doğasını yansıtacak şekilde sosyal destek ve duygusal refah gibi bileşenleri de ölçüme dahil eder.

Geçerlik

Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, Zübeyde Özer-Canlı (2002) tarafından yürütülen Türkçe uyarlama çalışmasında ölçeğin geçerlik analizlerinin yapıldığı rapor edilmiştir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ölçme yeteneğini garanti altına alır.

Genellikle bu tür uyarlama çalışmaları, yapı geçerliği (faktör analizleri aracılığıyla) ve ölçüt bağıntılığı geçerlik (benzer veya zıt yapıyı ölçen diğer ölçeklerle korelasyon) incelenir. Miyokard enfarktüsü hastalarında yapılan bu çalışmada, FPKÖ'nün Türk popülasyonunda kardiyak hastaların yaşam kalitesini doğru bir şekilde yansıttığını göstermeyi hedeflemiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin Türkçe formunun **güvenirlik** analizleri, Özer-Canlı (2002) doktora tezinde detaylandırılmıştır. Güvenirlik çalışmaları tipik olarak iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirliği yöntemlerini içerir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Yaşam kalitesi ölçeklerinde, genellikle 0.70 ve üzeri Cronbach Alfa katsayıları kabul edilebilir güvenilirlik düzeyi olarak kabul edilir. Bu uyarlama çalışması, FPKÖ'nün Türk popülasyonunda, özellikle kronik hastalığa sahip bireylerde, zaman içinde ve farklı maddeler arasında tutarlı sonuçlar veren **güvenilir** bir araç olduğunu kanıtlamayı amaçlamıştır.

Faktör Analizi

Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin orijinal yapısı, bireyin yaşam kalitesini oluşturan dört temel faktör etrafında organize edilmiştir. Türkçe uyarlama sürecinde, bu dört faktörlü yapının Türk örnekleminde (miyokard enfarktüsü hastaları) korunup korunmadığını incelemek amacıyla faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi alt boyutları temsil ettiğini ve bu alt boyutların teorik olarak beklendiği gibi ayrışıp ayrışmadığını doğrular. Bu analizler, ölçeğin yapısal bütünlüğünü koruyarak, kültürel farklılıklara rağmen çok boyutlu doğasını sürdürdüğünü göstermek açısından önemlidir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon) ve Öz Bildirim Ölçeği

Format: Ölçek, iki bölümden oluşur: Memnuniyet (Satisfaction) ve Önem (Importance). Yanıtlar genellikle 6 veya 7 dereceli Likert tipi bir format kullanılarak toplanır.

Language Available: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal) ve çok sayıda diğer dil.

Population Group: Yetişkinler, özellikle kronik hastalığı olan bireyler. Türk uyarlaması, kardiyak hastalar üzerine odaklanmıştır.

Age Group: 18 yaş ve üzeri yetişkin popülasyon.

Population Details: Özer-Canlı (2002) çalışmasında spesifik olarak **miyokard enfarktüsü** geçirmiş bireylerden oluşan bir örneklem kullanılmıştır.

Test Methodology: Kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanan öz bildirim yöntemi. Puanlama, memnuniyet puanları ile önem puanları ile ayrılandırılır. Esasna dayanır.

Anahtar Kelimeler

Sağlık Kalitesi, Öznel Değerlendirme, Memnuniyet, Önem, Kardiyak Rehabilitasyon, Psikososyal Değerlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Özer-Canlı, Z. için 2002 tezi referans alınmıştır.)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Carol E. Ferrans'ın ilgili akademik kurum adresi.

Referanslar, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal versiyonu (QOLI), Carol E. Ferrans ve Patricia A. Powers tarafından 1985 yılında geliştirilmiş ve daha sonra revize edilmiştir. Ölçeğin kullanımı genellikle telif haklarına tabidir ve ticari olmayan akademik araştırmalar için dahi izin alınması gerekebilir. Türkçe uyarlama çalışması ve psikometrik incelemesi **2002** yılında tamamlanmıştır.

Referanslar

Aşağıdaki referans, ölçeğin Türkçe uyarlama ve psikometrik özelliklerinin incelendiği temel doktora tezini temsil etmektedir:

Özer-Canlı, Z. (2002) *Miyokard enfarktüsü geçiren bireylerde "McCorkle ve Young"ün semptomlardan rahatsızlık duyma ölçeği" ve "Ferrans ve Powers yaşam kalitesi ölçeği"nin geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılıp yapılmaması*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ferrans, C. E., & Powers, P. A. (1992). Psychometric assessment of the Quality of Life Index. *Research in Nursing & Health*, 15(1), 29-38. (Orijinal ölçek yayını).

Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu akademik kaynak girişi için sağlanan orijinal içerikte, **Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi Ölçeği**'nin maddeleri (sorular) bulunmamaktadır. Ölçek maddelerine erişim genellikle telif hakkı koruması altında ve yalnızca ilgili araştırmacılar tarafından izinle kullanılabilir.